І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125

РІК LXV. Ч. 120. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СЕРЕДА, 25-го ЧЕРВНЯ 1958 П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JUNE 25, 1958 No. 120. VOL. LXV.

ПРЕЗИДЕНТ І СУДДЯ В СПРАВІ СЕГРЕГАЦІЇ

НЕҐРИТЯНСЬКІ ПРОВІДНИКИ КОНФЕРУЮТЬ ІЗ ПРЕЗИДЕНТОМ — СУДДЯ ВІДМОВЛЯЄТЬСЯ ЗМІНИТИ СВОЄ РІШЕННЯ

Вашинґтон. — 23-го червня 4 неґритянські провідники відвідали президента Айзенгавера, з яким конферували в справі „чистої державної політики" в справі расової дискримінації та відповідної програми, яка допомогла б її здійснювати. Ці неґритянські провідники заявили Президентові, який був в присутності генерального прокуратора Вільямса П. Роджера, що припинення об'єднання школи в Литтл Року до глибини зворушило уми мільйонів американських громадян. Неґритянські провідники о. д-р Мартін Лютер Кінґ, А. Філліп Рандолф, Рой Вілкінс і Е. Фрідерік Морров заявили Президентові, що вони вірять в його прихильність до їх справи і сподіваються, що Президент буде відповідно діяти в зв'язку з тим, що суддя в Литтл Року припинив на два і пів року об'єднання середньої школи в тому місті. Але ані Президент ані головний прокуратор Роджерс не дали жадної обіцянки, що будуть щось робити в зв'язку з рішенням судді. Негр. провідники старалися дістатися до през. Айзенгавера цілий рік. Тепер їм вдалося добитися своєї цілі, але кілька днів тому суддя в Литтл Року припинив об'єднання середньої школи в тому місті на два і пів року. Президент не зайняв становища до того факту, а головний прокуратор Роджерс заявив неґритянським делеґатам, що саме тепер розглядає цю справу. Неґритянські делеґати домагалися, щоб Президент публічно заявив, що всіми засобами буде старатися, щоб закон був здійснюваний, щоб департамент справедливости всіми мент справедливости всіми своїми засобами підтримував справу об'єднання шкіл. — Одночасно повідомляють із Литтл Року, що окружний федеральний суддя Гаррі Дж. Лемлі відмовився видати зарядження, про припинення на два і пів року здійснення об'єднання шкіл в Литтл Року. Представник Крайового Товариства для Поступу Кольорових Людей Вайлі Брентон заявив, що він негайно внесе апеляцію до Апеляційного Суду в Ст. Люїсі. Якщо Апеляційний Суд не скасує зарядження судді з Литтл Року, то в найближчому шкільному році в тому місті неґритянські учні не зможуть вчитися в середній школі, в якій вони вчилися впродовж цілого минулого року.

Передбачають збільшення національної продукції до $ 470 більйонів

Ню Йорк. — Економісти журналу „Форчун" передбачають, що вже в 1959 році економіка ЗДА дійде до нових рекордів і в продукції загальній і в промисловій. Згідно з цими передбаченнями крайова продукція ще в цьому році збільшиться на 20 більйонів долярів, коли будуть випродані всі запаси товарів і збільшені інвестиції. В 1959 році збільшення національної продукції винесе коло 30 більйонів долярів. Внаслідок цих збільшень крайова продукція винесе 470 більн. дол. в 1956 р., а остання чверть року виказала крайову продукцію в сумі 420 більйонів долярів в річному відношенні. „Рецесія, кажуть ці економісти, осягнула своє дно кілька тижнів тому. Фіскальна і кредитова акції почали збільшуватися і економіка вже почала свій ріст вгору". До цього причинилися збільшені видатки на оборону і публічні роботи, збільшення, впродовх двох місяців, на 14 відсотків руху в будівельному промислі і на 10 відсотків в машиновому. В травні два рази більше число промислів збільшило продукцію в порівнянні з тим числом, яке її зменшило. Індекс продукції збільшився на один пункт в травні, і на стільки ж певно збільшиться в червні. Число затруднених в травні збільшилося, а число безробітних по раз перший зменшилося в тому місяці.

Хочуть в серпні закінчити сесію Конґресу

Вашинґтон. — Члени Конґресу хотіли б цього року закінчити сесію ще перед кінцем серпня, бо плянують почати виборчу кампанію перед листопадовими виборами. Але не можна наперед передбачити, коли в дійсності можна буде закінчити працю в обох палатах Конґресу, бо цілий ряд справ ще не є полагоджений. Деякі законопроєкти вже є вирішені обома палатами, але окремі спільні конференції мусять узгіднити різниці, які є в проєктах Сенату і Палати Репрезентантів. Інші важливі законопроєкти є ухвалені тільки однією палатою, і чекають на рішення іншої палати. Сенат має прийняти або відкинути законопроєкт про надання права стейту Алясці, який уже прийняла Палата Репрезентантів. Коли б Сенат прийняв більші поправки до прийнятого вже Палатою законопроєкту, то існує ще можливість, що той проєкт може застрягти в Комісії Правил в Палаті Репрезентантів. Конґрес має вирішити справу допомоги закордонові, законопроєкт про реорганізацію департаменту оборони, військову будівельну програму, видатки на публічні роботи та справу зменшення податків.

В АМЕРИЦІ

● **В неділю 22-го червня** в Ню Йорку перебували два голови держав. Президент Західньої Німеччини д-р Теодор Гойсс був на Богослужбі в лютеранському костелі, а президент Філіппін Карльос Ґарсія разом із дружиною — в катедрі св. Патрика, після чого був запрошений кардиналом Френсісом Спеллманом на сніданок. Обидва президенти відвідали в готелі „Валлдорф - Асторія" колишнього президента ЗДА Герберта Гувера і разом сфотографувалися.

● **Скінчився п'ятиденний страйк морських офіцерів**, який утруднював рух кораблів в портах Східнього і Південного узбережжя ЗДА.

● **Нюарку, Н. Дж.**, заарештовано шість юнаків, які вбили 74-річного інженера Людвіка Лавтера, порабувавши у нього 13 долярів. Двоє заарештованих в убивстві призналися.

● **Команда армії** плянує випустити в космічні простори керовану ракету „Редстовн" з людиною, яка могла б потім вернутися на землю. Армія, фльота і летунство мають незабаром опублікувати кільканадцять проєктів міжплянетної керованої ракети з пасажиром. Автором одного з цих проєктом є 12-річний хлопець.

● **32-річного Франціска Педіна із Гобокену, Н. Дж.**, що продавав деревний спирт, від якого померли дві особи, засуджено на кару тюрми від 10 до 20 років. За те саме 26-річний Педро Родріґез із Гобокену і 33-річний Норберто Діяз із Бронксу, Н. Й., дістали від 7.5 до 15 років тюрми.

● **49-річний Вільям Гербер** із Джуно, Висконсін, коли вичерпалися в нього всі гроші, не хотів ні до кого звертатися по допомогу, сів до старого авта і просидів там кілька днів без їжі. Втративши 40 фунтів ваги, він так ослаб, що був би вмер, якби прохожий не побачив його і не закликав лікаря, який ним заопікувався. Гербер приходить до здоров'я в шпиталі. Управа шпиталю знайшла вже для нього працю.

ЗДА СПІВПРАЦЮВАТИМУТЬ В ДОБУВАННІ АТОМОВОЇ ЕНЕРҐІЇ

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер зголосив до Конґресу на затвердження договір, підписаний з Европейською Спільнотою Атомової Енерґії у справі тісної технічної і фінансової співпраці над дослідами, будуванням атомових реакторів і добуванням атомової енерґії для мирних цілей для шістьох европейських країн названої спільноти. У цій справі Президент проголосив спеціяльне звернення до Конґресу в понеділок 23-го червня ц. р., підкресливши в ньому економічні, політичні й стратегічні користі, що випливають із згаданого договору. За тим договором, передбачується збудування шістьох великих атомових електрівень, які продукували б для Західньої Европи 1,000,000 кіловатів. Америка дала б до розпорядження капітал у висоті $350,000,000, а Европа $215,000,000. До Европейської Спільноти Атомової Енерґії, відомої під скороченою назвою Евратом, належать: Франція, Західня Німеччина, Італія, Бельгія, Голляндія і Люксембурґ. Протягом 20-х років ЗДА постачала б ураній, разом на 30,000 кільоґрамів, вартости $480,000,000. Сплачування тієї суми почалось би щойно від 1974 року. Спільна дослідна програма вимагає додаткових $50,000,000, що їх дали б порівно Европа й Америка. Президент Айзенгавер підкреслив у своєму зверненні блага для 160,000,000 мешканців отих шістьох країн Евратому, що вийдуть із американсько - европейської співпраці в добуванні атомової енерґії для мирних цілей. ЗДА фінансуватимуть цей плян через Банк для Експорту-Імпорту. Зменшиться залежність Західньої Европи від нафти, як погінного матеріялу для електрівень.

Д-р Ол. Сас Яворський знову на телевізії

Ню Йорк. — Д-р Олександер Сас Яворський, український ветеринарний лікар, що в березні ц. р. здобув 128,000 долярів своїми виступами на телевізійній програмі „Запити вартости $64,000" та своїм феноменальним знанням американської історії, почав минулої неділі, 22-го червня, свої нові телевізійні виступи, цим разом на програмі „Виклик на $64,000". Ця програма виклику" зв'язана з програмою „Запитів" тим, що переможця на програмі „запитів" викликає і змагається з ним інший знавець з тієї категорії знання, з якої переможець першої програми відповідав на запити. На програмі „Запитів", що відбувається кожного вівтірка о год. 10-ій вечорі на телевізійній струї ч. 2. виступає тільки один знавець, а на програмі „Виклику" змагаються двоє, переможець з першої програми та той, що його викликає. На програмі „Виклику", яка передається також телевізійною струєю ч. 2 в неділю о год. 10-ій ввечорі та яку „спонсорують" на спілку косметична фірма „Ревлон" і фірма виробу цигареток „Кент", переможець також виграє 64,000 долярів, а у випадку нерішености змагань, цю суму розділяться по рівній частині, себто по 32,000 долярів, між обидвох змагунів. Д-ра Яворського викликав інший луїзіянець, д-р Деніл Т. Ван Акер, фізик атому з Ню Орліну. Минулої неділі їх обидвох, д-ра Саса Яворського і д-ра Ван Акера тільки представлено публіці, бо на змагання вже не вистачало часу. Змагання повинно б початись в наступну неділю.

Боб Говп уже не називатиме гопака російським танком

Вашинґтон. — „Ви можете бути певні, що в майбутньому я називатиму „гопак" українським танком" — запевнив відомий фільмовий і телевізійний артист Боб Говп п-ню Людмилу Коваленко своїм листом. Говп написав це у відповідь на листа п-ні Коваленко, в якому вона висловлювала йому признання за його телевізійну „російську програму", яку він влаштував після своїх відвідин в Москві взимі цього року. Говп твердить в листі, що ще жал[...] на його програма не мала такого масового відгомону, я[...] та, про яку мова та в якій він висмівав совєтський режим. Він рівночасно інформує, що ця програма, з уваги на загальне домагання, буде повторена цієї осені і тоді, запевняє артист, український гопак, що його включає програма, буде названий вже своїм українським іменем.

Українська Громада в Пассейку почала акцію для придбання Народного Дому

Пасейк, Н. Дж. — Місцева Українська Громада, яка разом з довколишніми поселенцями нараховує біля 10,000 осіб, починає інтенсивну акцію для придбання власного Народного Дому, що ставби осередком її громадського і культурного та товариського життя. В цій справі відбулося громадське віче в неділю 15-го червня, на якому справу потреби і придбання Народного Дому з'ясовував п. Р. Шраменко. В результаті віча поширено існуючий вже Ініціятивний Комітет до 19 осіб. Комітет уже відбув свої наради та рішив скликати загальні збори в суботу, 28-го червня, для вибору керівних органів плянованої Української Централі.

СМЕРТЬ НА ГЛАДКІЙ ДОРОЗІ

Це є фотосвітлина сцени нещасливого автомобільного випадку на Гачінсонському шляху біля Ню Йорку, в якому минулої суботи, 21-го червня, згинули дві українки: лікарка д-р Віра Галущинська та її 70-літня мати Євгенія. На світлині (зліва) видно перевернений "Volkswagen", яким їхала д-р Віра Галущинська, що втратила над ним контролю, переїхала через малу перегороду посередині дороги на другий бік шляху та зударилась з іншим автомобілем, що мчав у протилежний бік. Д-р Галущинська і її мати від сильного зудару були викинені з автомобіля на брук і згинули на місці. Їхні тіла, прикриті полотнищами, лежать, як видно на світлині, по цім боці дороги. Світлину з місця цієї трагедії зробив припадковий фотограф Джері Мей і вона була поміщена в ню-йоркських газетах, разом з описом катастрофи.

ДВА СВІТИ — ДВІ ДЕМОНСТРАЦІЇ

Майже в усіх західніх столицях відбуваються тепер перед будинками совєтських дипломатичних представництв демонстрації проти страчення Москвою Імре Надя та інших провідників недавньої мадярської революції. На цій фотознімці видно, як французька поліція в Парижі пильнує, аби не допустити демонстрантів, переважно студентів, до більших антисовєтських заворушень і виступів. Тим часом у Москві, ніби то у „відплату" за ці демонстрації на Заході, совєтська терористична влада зганяє комсомольців та наказує їм деполювати будинки закордонних амбасад, як це сталося востанньому з будинком західньо-німецької амбасади. Справді, два світи — дві демонстрації.

Юґославія зголосила протест проти вбивства Надя

Бєлґрад. — Юґославський уряд заклав перед комуно-мадярським урядом офіційний протест проти засуду на смерть колишнього мадярського прем'єра Імре Надя, генерала Малетера й двох інших їх співробітників та проти виконання екзекуції над ними. Юґославська нота, передана комуно-мадярському урядові в Будапешті в понеділок 23 ц. м., втримана у надзвичайно гострому тоні й позбавлена будь-яких дипломатичних серпанків. У цій своїй ноті Юґославія називає „брехливою фабрикацією" закиди, наче б юґославська амбасада у Будапешті, де скривєя був Надь із своїми співробіниками, дозволяла Надеві комунікуватись із зовнішнім світом та продовжувати протисовєтську діяльність. Нота пригадує, що в тому часі юґославська амбасада була щільно оточена совєтськими військами і мадярською поліцією. Нав'язуючи до тієї одної повної брехні совєтського і комуно-мадярського комунікатів, юґославська нота здогадується, що й усі інші твердження у тому комунікаті — так само сфабриковані і брехливі. Юґославія протестує в тій ноті проти двократного зламання умови, зробленої в листопаді 1956 р. між юґославською амбасадою у Будапешті та комуно-мадярським урядом: раз зламано ту ноту арештуванням Надя, і другий — його убивством. Орган юґославської комуністичної партії „Борба" одверто пише, що вбивство комуно-мадярського прем'єра Надя потрібне було Москві для того, щоб „загальмувати дальший поступ соціялізму". Це вбивство — пише юґославський щоденник „Політіка" — „було жахливою перестьорогою для тих, які противляться теперішньому відроджуванню сталінізму". Цей часопис пригадує, що в 1949 році повішено на Мадярщині її колишньоого міністра закордонних справ Лясльо Райка ніби за сприяння „тітоїзмові". Це потрібне було для того, щоб ізолювати Юґославію від сусідів. Цій самій цілі служитить тепер убивство Надя. Воно мала на цілі доказати зв'язок Юґославії з закордонними „імперіялістами", у спілці з якими Юґославія ніби намагалася промостити шлях „фашизмові" на Мадярщині. „Політіка" твердить, що такі „нісенітні наклепи" не вимагають навіть спростування, бо „цілий світ", включно з народами Сходу Европи" знає, хто насправді займається брехнями.

„Провідники СССР хочуть нас знищити", — заявляє генеральний прокуратор ЗДА

Шикаґо. — Генеральний прокуратор ЗДА Вільям П. Роджерс промовляв на зборах молоді, зорганізованих щоденником "The Chicago Daily News" і заявив, що екзекуція колишнього мадярського прем'єра Імре Надя свідчить про те, що Москва не хоче жадного співжиття з державами вільного світу. „Провідники СССР хочуть нас знищити", — казав Роджерс, і тому вони „підготовляють проти нас аґресію", одночасно в пропаґанді хочуть показати, що їх „система є вища" від способу життя в вільному світі. Генеральний секретар закликав американську молодь, щоб „розуміла небезпеку від міжнародного комунізму", бо ми не сміємо дозволити собі на те, щоб бути самовдоволеними.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **26-літній українець, інж. Юрій Зиновій Подольський**, що є службовиком Екстил Майнінґ Компані в Торонті, був героєм в катастрофі двомоторового літака, що розбився в половині травня в околицях Бафина, 2.100 миль на північ від Оттави. Під час лету в цілях дослідів в арктичні околиці літак розбився і хоч інж. Подольський зламав при цьому обидві ноги, він ще рештками сил потрапив витягнути з горючого літака трьох своїх співподорожних. Канадійська преса з великим признанням описувала геройство цього молодого українського геофізика-дослідника.

● **Народжений в Канаді українець Микола Пелех** виграв 55 тисяч долярів на ірляндських перегонах „свипстейк"-ах.

● **Українську середню школу** плянують зорганізувати українці в Англії. З одержаних інформацій виходить, що в Англії є в українських громадах 36 українських шкіл, в яких навчається 1,000 дітей. В організаційних сходинах в справі української середньої школи взяло участь 70 громадян, а 120 громадян вже асиґнували на цю ціль поважні суму грошей.

● **Понад 150 українців** живе в околицях Кляґенфурту в Австрії. Вони зорганізовані в Українській Громаді, яка відбула недавно свої збори, вибравши собі на голову Андрія Гольдака.

● **Українську греко-католицьку парафію св. Варвари у Відні** відвідав з кінцем квітня ц. р. кардинал Тіссеран, декан Священної Конґреґації Кардиналів. З цього приводу відбулись в церкві великі торжества.

КОМСОМОЛЬЦІ НАПАЛИ НА НІМЕЦЬКУ АМБАСАДУ В МОСКВІ

Москва. — У відплату за спонтанну демонстрацію німців та мадярських і інших еміґрантів перед совєтською амбасадою в Бонні під кінець мин. тижня з приводу вбивства Надя, большевики зорганізували пляново демонстрацію перед західньо-німецькою амбасадою в Москві в понеділок 23 червня ц. р. З різних згори визначених збірних пунктів вмаршували в докладно означений час на майдан перед будинком амбасади кількасот комсомольців і робітників. Із принесених паперових торбин та течок на книжки вони повиймали камені, кусні заліза, порожні пляшки й пляшки чорнила та серед криків і лайок проти німців — обкидали ними будинок амбасади. Вибито коло 40 вікон — ні одна шиба не залишилась цілою, понищено камінням і чорнилом всередині амбасади меблі, віконні фіранки й фронт будинку. Чотири поліціянти перед будинком амбасади, не рухаючись з місця, спокійно придивлялися; не допускали тільки демонстрантів до середини амбасади, чого, зрештою, вони не пробували робити, діставши згори відповідні інструкції. Щойно тоді, коли всі без решти вікна були побиті й уся „робота" зроблена, з'явилось додаткових тузін поліціянтів, які почали відтискати й розсувати юрбу, яка в міжчасі зросла на яких півтори тисяч осіб. Нікого не арештовано і не розпорошувано юрби палками чи слізьним газом, як це звичайно буває. Дипломатична колонія в Москві, зокрема тамошня західньо-німецька амбасада сподівалася такого нападу, взявши під увагу кампанію, що її повела совєтська преса й радіо проти Німеччини й Данії та переведену вже большевиками згори зорганізовану, демонстрацію проти данської амбасади. Совєтським громадянам сказано виключно тільки про антисовєтські демонстрації в Копенгазі й Бонні, а промовчано подібні демонстрації в цілому ряді інших столиць у вільних країнах світу, між іншим перед будинком делеґації СССР в ОН у Ню Йорку. Тому службовики амбасади Західньої Німеччини в Москві заздалегідь постягали дорогі килими й поховали вартісніші речі. Все ж большевицька юрба заподіяла чимало шкоди. Західньо-німецький амбасадор д-р Ганс Кроль зажадав був раніше скріпленої поліційної охорони для амбасади, але, очевидно, її не дістав. Безпосередньо після демонстрації він заклав гострий письмовий і устний протест, зажадавши перепросин від совєтського уряду та звороту заподіяних матеріяльних шкід. Совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико „був перешкоджений" і не прийняв Кролля, який розмовляв з заступником Громика, Андресм Захаровим. Канцлер Аденауер, дізнавшись про ту подію, казав телефонічно повідомити 10 західньо-німецьких промисловців, які перебувають тепер на терені СССР, що вони повинні на знак протесту негайно від'їхати назад до Німеччини. — Західнім кореспондентам вненожливлювали робити світлини з тієї вирежисерованої совєтським урядом демонстрації. Кореспондентові „Ню Йорк Таймсу" Максові Френклеві видерли з рук фотоапарат і розбили його. Коли він телефонічно передавав подробиці демонстрації до названого щоденника в Ню Йорку, перервано йому розмову й дозволено лише сказати це, що „це вже кінець вістки".

Грецькі націоналісти не вдоволені становищем уряду Греції в справі Кипру

Атени. — Грецькі націоналісти й екстремісти не вдоволені ніби — на їх думку — за надто лагідною формою в якій грецький уряд Константина Караманліса заявив себе проти англійського пляну щодо співвідповідальности Греції і Туреччини разом з Англією за долю Кипру. Те невдоволення стараються використати опозиційні суґроти уряду Караманліса політичні партії, які просто закликають Караманліса до зголошення димісії. Грецькі часописи оприлюднили текст листа, що його англійський губернатор на Кипрі, сер Гю Фут вислав архиєпископові Макаріосові, що живе в Атенах. Губернатор Фут ствердив, що мирну розв'язку проблеми Кипру можна буде знайти тільки тоді, коли однаково Греція, як Туреччина „дещо звужать" свої первісні вимоги. Англійський губернатор добавив у своєму листі, що на випадок припинення терористичної акції греками й турками на Кипрі будуть ступнево касовані приписи тамошнього вийняткового стану і що буде відкликана заборона для різних кипрських греків — повертатися на Кипр. Це стосується також особи самого архиєпископа Макаріоса, якому англійський уряд заборонив вертатися на Кипр, коли його звільнено з заслання на малий острівець на Індійському океані.

У СВІТІ

● **Три східньо - німецькі воєнні** літаки совєтського типу примусили ще 29 травня ц. р. бельгійський літак приземлитись на східньо - німецькій території, після чого німецькі комуністи шантажували Бельгію, заявляючи, що звільнять летуна Мартіна Павлюса тільки тоді, коли бельгійські парляментарі дістануть виразне уповноваження від уряду вести в тій справі офіційні переговори. Така формальність потрібна німецьким комуністам для того, щоб потім покликатися на факт таких „переговорів", як посередній доказ визнання Бельгією Східньої Німеччини. Жадна із західніх держав не визнає Східньої Німеччини. Бельгія піддалася шантажеві німецьких комуністів, і Павлюса випущено на волю.

● **Президент Німецької Федеративної Республіки**, 74-річний д-р Теодор Гойсс, будучи на обіді, влаштованому на його честь Университетським Клюбом в Ню Йорку, довідався з промови голови фундації Форда, Генрі Гелда, що ця Фундація призначила 1 мільйон долярів на Вільний Университет в Берліні. Цей университет засновано на руїнах передвоєнного берлінського университету великою мірою завдяки півторамільйоновій дотації від Фундації Форда з 1951 року.

● **Комуністична преса в Польщі**, крім сухого офіційного комунікату, не принесла ніякого коментаря про вбивство кол. комуно - мадярського прем'єра Надя. Закордонні обсерватори у Варшаві стверджують, що польські комуністи рішуче відмовились „танцювати на могилі Надя разом з совєтськими й іншими сателітними комуністами". На прийнятті в комуно-мадярській амбасаді у Варшаві, влаштованому з нагоди 10-річчя мадярсько - польського „пакту приязни", була тільки маленька офіційна делеґація польського уряду.

● **Два американські духовники**, 65-річний Джозеф МекКормек і 51-річний Сиріл Вагнер, прибули минулої суботи з Червоного Китаю до Гонґ Конґу, звільнені китайськими комуністами з в'язниці, де вони просиділи п'ять років за „економічне шпигунство". Обидва — докраю виснажені — з обуренням заперечили перед журналістами, начебто вони будь-коли в житті займалися якимсь „шпигунством".

● **Княжна Александрія Терльонія**, 22-річна внучка останнього еспанського короля, про яку ласі на сенсацію газети часто згадували як про майбутню дружину бельгійського короля Бодуена, вийшла минулого тижня у Римі заміж за 32-річного Клемента Леквіо з „простого" роду, сина колишнього італійського амбасадора в Еспанії.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЩЕ ОДНЕ ВЕЛИКЕ ДІЛО УНС

Ще одним великим ділом Українського Народного Союзу назвав вел. о. монсіньйор Микола Бабак із Стемфорду придбання та влаштування дитячої оселі на Союзівці, благословляючи її в неділю, 22-го червня. Головний предсідник УНС Дмитро Галичин заповів, що ця дитяча оселя і пляни опіки та виховання приміщених на ній дітей ще більше скріплять характер Союзівки, як „шматка України на вільній американській землі". Ці твердження є і є напрікінцю характеристикою нового почину УНСоюзу з дитячою оселею: поширити можливості для опіки й виховання нашої молоді, для дальшого відповідного викристання купленої за народні гроші Союзівки, що впроваджує відносно короткого, бо залежне кількарічного часу, зайняла важливе місце в нашому побуті і розвитку.

З радістю й признанням треба ствердити, що дитяча оселя на Союзівці є побажаним доповненням досить широкої мережі подібних осель, що їх уже влаштували, влаштовують і розбудовують, зокрема такі організації нашої молоді, як Пласт і СУМА, до праці яких УНСоюз має найбільше зрозуміння, виявленого його між іншим, своїми пожертвами на їх цілі, окремими їхніми сторінками в своєму органі тощо. А втім, це цілком зрозуміле, бо величезна частина членів цих організацій, як і їх батьків, є членами УНСоюзу.

Так то вже за кілька днів почнеться новий розділ в розвитку Союзівки. На її широкій посілості загомонять дитячі голоси, залунає дитячий сміх, понесеться дитяча пісня. Діти матимуть приміщення в прекрасній віллі, матимуть велику, оточену смереками та порослу травою площу, свій окремий купальний басейн та величезні союзівські лісові простори. Перегляд імен зголошених досі на оселю дітей вказує, що батьки великої частини з них навряд чи були б вислали своїх дітей до інших вакаційних осель. Тим самим нова оселя на Союзівці буде справді побажаним доповненням уже існуючих, навіть в недалекому сусідстві інших осель і допоможе не одній родині скерувати дітей на той виховний шлях, яким вони повинні йти, щоб бути корисними для своєї спільноти і приносити честь українському імені. Є всі підстави вірити, що практика виправдає ці сподівання.

СМЕРТЬ НА ГЛАДКІЙ ДОРОЗІ

Автомобільні катастрофи належать уже так само до американського способу життя, як і самі автомобілі, що надали Америці назву „країни на колесах". Автомобілі, що густою мережею доріг з великою швидкістю мчать і . . . розбиваються, вимагають чимраз нових жертв. Все це стало вже у нас таким „природнім явищем", що статистичні бюра наперед знають, що впродовж одного чи другого „вікенду" згине на дорогах стільки і стільки людей.

Минулої суботи між тими, що згинули на гладкій дорозі, було дві українки: 37-літня лікарка д-р Іра Галущинська та її 70-літня мати Євгенія. Вони їхали по Гачінсонському „парквею" малим німецьким „фольксвагеном", втратили над ним контролю, і їхнє авто, ударившись з іншим автом, перевернулось, а вони обидві були викинені з нього і згинули на місці. Ті, що їхали в автомобілі, з яким вони зударились, були легко покалічені.

Ці дві наші жертви смерти на гладкій дорозі — не перші й не останні. Згідно з поліційною статистикою, у 1956-му році в автомобільних катастрофах на американських дорогах згинуло 40,000 осіб, а 1,300,000 було ушкоджено, з чого 120,000 залишились каліками на все життя. Не знаємо, скільки між цими жертвами було українців, але вони напевно були, бо сьогодні вже не багато є українських родин, що не давали б свого вкладу в поняття „Америка на колесах".

Очевидно, що нещасливих автомобільних випадків не можна виключити і що в усіх або бодай в більшості таких випадків є ті, що завинили, і ті, що впали жертвою вини інших. Все ж таки число випадків можна бодай зменшити постійним освідомлюванням водіїв авт, постійними пригадками тих небезпек, що очікують кожного на дорогах. Це, зокрема, треба мати на увазі в теперішньому вакаційному сезоні, коли автомобільний газард справді розпалюється до червоного. Не диво, що не тільки поліція, але й суспільність з її численними організаціями звертають на цю справу увагу, проголошують окремі „дні безпечної їзди" і ін. Кожний, хто вибирається в дорогу автомобілем, повинен пам'ятати, що всі приписи їзди встановлені в першу чергу в його власному інтересі, для його власної безпеки. „Життя, як збережені обережною іздою, може бути твоє власне" — сказано в одному з численних закликів до обережної їзди. А суботішній нещасливий випадок дає нам сумну нагоду ще пригадати і затямити.

АЛЬЖИР — КИПР — ЛИВАН

Три країни, наведені в заголовку, є трьома проблемами, які спричиняють „біль голови" з о р г а н і з о в а н о м у вільному світові і становлять джерело втіхи й надій для Совєтського Союзу. Кожна з цих проблем ніби сама в собі є самостійною цілістю, проте один лише погляд на мапу переконує в тому, що всі вони між собою пов'язані: географічно, політично, стратегічно й економічно. Бо всі ці країни належать до середземноморського обширу, який охоплює і середньо-східню нафту, і морський шлях перевозу її до Европи, і експлуатаційні та транспортові можливості для новови́дкритої нафти в Сагарі, і превеликі морські й летунські бази З'єдинених Держав, Англії, Франції та двох південно-східніх вільних країн — Греції й Туреччини. Всі п'ять названих держав є членами Організації Північно-Атлантицького пакту (НАТО). Найближчі сусіди Альжиру — Туніся і Марокко — належать до сфери впливів західньої політики й економіки, їхня пра́стара арабська культура тісно пов'язана з романською культурою, їхні державні провідники позакінчували західні, здебільша французькі, високі школи. Ливан — наполовину християнський й наполовину мусулманський, найбільше з усіх середньо-східніх країн „західній", і може саме тому опинився в центрі наступу протизахідніх сил, що діють на Середземному Сході.

Всі ці три країни-проблеми пов'язані між собою позитивними й негативними рисами новітнього націоналізму. Позитивна риса — у визвольних прагненнях альжирських арабів, що під впливом державного визволення Марокко й Тунісії — переходять процес оформлювання в націю. Позитивна риса націоналізму кипрських греків і турків полягає в тому, що один й другі орієнтуються на свої материки і слухаються вказівок, що їх дістають від урядів в Атенах чи Анкарі. Позитивізм арабського націоналізму на Середньому Сході в тому, що він стає самостійною рушійною силою, а негативна риса того руху — у фанатизмі, що охоплює маси, які неспроможні мислити політичними к а т е г о р і я м и. Внаслідок цього в Альжирі, поруч з війною проти колоніяльної Франції, альжирці винищують альжирців. Колоніяльною державою на Кипрі є Англія, але останні кривави заворушення на тому острові переводили турки проти греків, заявляючи, що ці дві національності „співіснувати" не можуть. Націоналізмом арабів в Ливані використовуться д е р ж а в н и ц ь к о ю експансією Об'єднаної Арабської Республіки Єгипту-Сирії, власне персональними амбіціями її президента Нассера, і — політикою Москви, що змагає до знищення західніх політичних і господарських впливів на Середньому Сході.

Всі ці три проблеми — гостро актуальні. В перших днях липня французький прем'єр де Голь вдруге їде до Альжиру. Французько-туніське замирення подає надію на створення кращої атмосфери і для нав'язання безпосереднього контакту французів з альжирськими націоналістами — не на бойовищі, але за зеленим столом. Найбільша трудність уряду де Голя в тому, що він стоїть під натиском з обох сторін — не тільки мусулманських революціонерів, але й власних реакціонерів в Альжирі, непримиримих колоніялістів. Під натиском двох взаємосуперечних течій стоїть Англія на Кипрі: греків, що хочуть приєднання до Греції, і турків, що погрожують на цей випадок війною, і хочуть поділу Кипру на дві частини. Англійський уряд проголосив компромісовий плян на найближчих сім років, але Греція і Туреччина його відкинули. НАТО, зокрема ЗДА, закликають їх до „поміркованости і згідливости" в ім'я вищих спільних інтересів: оборони східньої частини середземноморського обширу проти совєтської загрози.

У Ливані перебуває тепер генеральний секретар Об'єднаних Націй, як миротворець, що намагається знайти у тому краю таку можливість заспокоєння, яка не провокувала б до нової підривної акції Об'єднаної Арабської Республіки і до нового совєтського „вета" в Раді Безпеки, рівночасно гарантуючи тяглість прозахідного курсу тамошнього режиму, хоч би й без теперішнього президента Каміля Шамуна. Як це зробити Об'єднаним Націям, які не мають власної збройної сили, за вийнятком „поліції", в цілості зайнятої на ізраїльсько-арабському кордоні?!

Ці три справи абсорбують час і енергію західньої дипломатії та послаблюють вільне спільне спромоги блоку НАТО в Европі. В цих обставинах Англія збільшила свою залогу на Кипрі, а Америка скріпила Шосту фльоту на турецьких водах. Надію подає досвід минулого: Захід не раз уже мав подібні клопоти — проблеми Трієсту, Заріщини й Ісляндії, спори в зв'язку з коштами утримання альянтських гарнізонів у Німеччині, прояви „антиамериканізму" в Західній Европі. Всі ці справи розв'язано в ім'я спільного протисовєтського інтересу. Є всі дані вірити, що й ці теперішні три найбільші болячки Заходу будуть розв'язані по цій самій лінії: конечности спільного фронту та збереження спільної сили на фронті проти єдиного найбільшого ворога всіх вільних людей і народів у світі.

ОЙ, У ПОЛІ . . .

Ой, у полі дві тополі
А третя калина . . .
Над Дніпром пливе поволі
Пісня журавлина.

Над лісами, над полями
На хмарині сірій
Відлітає журавлями
Наше літо в ірій.

„Кру" та „кру" — журливо лине
Пісня в далеч млисту . . .
Наче сльози журавлині
Пада жовте листя.

Пада листя на стежини,
Де ходить любили,
Де ходили — там жоржини
Зацвітають білі.

Я вплету жоржини в коси, —
Ну ж, цілуй за квіти . . .
Я журавлів, можливо й осінь,
А у мені — літо!

І. НЕХОДА

Ю. Студинський

МЮНХЕН ВІДЗНАЧАЄ СВОЇ 800-ТІ РОКОВИНИ

По правді сказавши, нема пори року, коли в Мюнхені не відзначалася б якась урочистість. Взимі — гучний карнавал, а коли приходить піст, то мюнхенці урочисто п'ють високопроцентове пиво. Тоді виступають тут відомі світові назви пива: „Бокбір", „Сальватор", „Аніматор", „Тріюмфатор", „Доппельмерц" і т. д. Вже наприкінці вересня починається „Октобезвізе" з численними каруселями, цирковими виставами, танцями . . . Мюнхен має також свій Монмартр, чи пак Монпарнас у дільниці Швабінг, де мюнхенці п'ють не пиво, а вино. Сотки винарень постало в Мюнхені за останніх десять років. Причина цього наскрізь політична: Баварія прилучила до себе Пфальц, країну, багату на виноградну лозу, і винарні мають забезпечити цій країні збут вина. Винарні постали в столиці Баварії, а Пфальц голосував проти об'єднання.

800 років Мюнхену

З небувалим блиском святкує столиця Баварії 800-ті роковини свого народження. Саме 800 років тому, 14-го червня 1158 року, баварський князь-ватажок Генрих Лев отримав від цісаря Фридриха Барбароси документ, на основі якого дозволено йому закласти над річкою Ізар місто Мюнхен. Зараз по тому пішла через нове місто славетна Солона дорога, яка спричинилася до торговельного й політичного його розвитку. В оточенні тисячів смолоскипів везено на бойовому возі того часу величезну статую Генриха Лева, який сам відкривав нічний святочний похід вулицями Мюнхену. Поліційна статистика стверджує, що коло 700 тис. мюнхенців вийшло на вулиці, щоб придивлятись цьому нічному поході. Патрон Баварії — статуя Богоматері, осяяна тисячами електричних лямпочок, наче благословляла це величаве німецьке католицьке місто. Опісля у поході ілюстровано всі етапи розвитку столиці над Ізаром. У пишних середньовічних строях ішли вояки, міщани та шляхетські люди. Не забули також про катів, які стинали мюнхенцям голови. А далі ступали студенти університету в усіх можливих строях, що появлялися в бігу сторіч, професори у високих перуках і шапках у вигляді туб. Сьогодні мюнхенські професори, як зрештою й професори цілого світу, подібні радше до банкових урядовців. Неголені, з викривленими черевиками та невідступним парасолем професор належить уже до історії. Був проєкт, щоб у поході виступив також Людовик І-ий в оточенні своїх красунь, яких він не тільки любив, але й впровадив у вічність, звелівши зробити з них портрети, що увійшли в славну на цілому світі галерію красунь. Через одну з них, а саме пані Льольо Монтез, шотляндку з походження, що опісля дістала титул графині Ляндсфельд, втратив він у 1848 році свій престол. Мали нести й статую Льолі Монтез, але церковні кола запротестували проти цього.

Ми стоїмо на площі Ленбаха. Перед нами проходять щораз нові освітлені картини Мюнхену. Везуть на возах сто найкращих будівель баварської столиці, про яку кажуть знавці мистецтва, що вона є італійським містом південної Німеччини, бо архітектура її була переважно італійська. Кожну нову появу оплескує величезна юрба.

Українська участь в святкуваннях ювілею

Українська громада Мюнхену взяла також участь у святкуваннях з нагоди 800-х роковин цього міста. Центральним Представництвом Української Еміграції вдалося включити в програму святкувань виступ Візантійського хору з Утрехту під батутою д-ра М. Антоновича, до Мюнхену приїжджає з Менчестеру славна балетна група „Орлик". Святочне засідання, присвячене історії життя й творчости українців у столиці Баварії, відбуде Український Вільний Університет. Цими днями появиться великий збірник під заголовком „Українці в Мюнхені" у видавництві д-ра Г. Прокопчука „Україна". В поодиноких імпрезах мають виступити українські діти з співами й танцями. З українського боку є тенденція кількома репрезентативними виступами заступити гідно українське населення, якого доля кинула з Батьківщини на баварську землю.

НА ЗОЛОТОМУ РИНКУ

Совєтський Союз, гітлерівська Німеччина й інші держави часто заявляли, що їхня економіка не залежить від золота, яке регулює відносини у монетарній системі. Та все ж таки роля золота у світовій економіці залишилася незахитаною, і цей дорогоцінний метал все ще визначає паритет грошей окремих країн, визначає їх економічний потенціял.

А проте, хоч саме золото визначає вартість валюти, воно також має на ринку свою ціну, яка стояла майже на одному рівні від 1934 року. Останнім часом у фінансових столицях світу, як Лондон, Ню Йорк та Торонто, ціна золотих шерів пішла вгору, і це викликало неспокій на світовому ринку.

Причиною цієї звишки є почасти рецесія у ЗДА. Тому, що ціна і продукція регулюються урядами, компанії для видобування золота під час кожної дефляції зростають. Справа, одначе, під цю пору поважніша, бо є думки, після підвищити ціну золота з 35 дол за унцію на 50 дол. Головним мотивом ревалюації золота є те, що ЗДА дещо із своїх великих запасів втратили. Протягом останніх чотирьох місяців закордонна торгівля витягнула з американських банків на 1.2 більйона долярів золота. Якщо так піде далі, тоді за 1958 рік втрата досягне 3.6 більйона — більше, ніж у 1949 чи 1954 роках.

Саме цей убуток примусив Раду Федеральних Резерв уприступнити в місяці квітні банкових резерв на 450 мільйонів дол., щоб протиставитись їх стисненню у себе вдома. Інша справа — стабілізація доляра. ЗДА мають 21.6 більйона долярів скарбового золота, значить з власником 67% усього монетарного золота вільного світу. Для ЗДА вистачає 11.4 більйона дол. в золоті, щоб мати вимаганий 25% підклад для паперових грошей і зобов'язань Федеральної Резерви, тому мають вони аж понад 10 більйонів долярів надвишки. Та це — ілюзія, бо чужі уряди, як і приватні особи, підвищили свої претенсії до американських забезпечень з одноріним відкликом на 13.7 більйона дол., що означає для ЗДА 3.2 більйона дол. „технічного дефіциту".

Чужі уряди вимагали б свого золота лише в обличчі якоїсь катастрофи. Тим часом запас золота в Західній Европі, головно в Бельгії, Голляндії і Західній Німеччині від 1950 року подвоївся до 8 більйонів дол.

Однак, піднесення в Европі не рішальне. Більше значення має — американська рецесія. В останньому році на 25% зменшився американський експорт, хоч імпорт залишився на тому самому рівні, і це спричинило пересування у промисловому балянсі.

Лондонський „Економіст" закликає підвищити ціни на золото, щоб вирівняти лінію з іншими підвишками цін. Робітники в копальнях золота сподіваються на підвищену платню з зростом цін на золото. Та найважливіша річ, що деякі економісти вбачають, що підвишка цін на золото допоможе світовій торгівлі. Директор південно-африканської компанії для видобування золота (Консолідейтед Голд Філдс), Бюшо, вважає, що ціну на золото треба підвищити не лише в ЗДА, але й в цілому світі, щоб у такий спосіб затримати паритет, значить — не порушити дотеперішнього відношення вартости грошей. ЗДА не дуже прихильно відноситься до цієї пропозиції, вважаючи, що на цій підвищці скористують великі власники золотих резерв, ЗДА, Франція, Західня Німеччина, Швайцарія, а втратять економічно недорозвинені країни Середнього Сходу й Азії.

Та найважливіша справа в тому, що на цій підвищці скористає Совєтський Союз. Хоч Москва заявляє, що свою економіку базує вона на праці, все ж належить вона до золотих потентатів, маючи золотих резерв на 8 більйонів долярів. Совєтський Союз має великі копальні золота, в яких працюють невільникикаторжники, видобуваючи річно золота на 600 мільйонів долярів. Деякі з економічних експертів підозрівають, що большевики використають тепер свої запаси золота, як економічну зброю, випустивши на світовий ринок підперти золотими запасами рубель. Ця нова фінансова політика Москви може спричинити велике потрясення в економічному світі, а головно прихилити для большевиків недорозвинені країни.

Значить, золото стає тепер новою зброєю між Заходом і Сходом.

В. Ленцик

О. МІТРАТ Д-Р ВАСИЛЬ ЛАБА

(З нагоди 70-ліття народин)

Нема, здається, ні одного українця із Галицької Землі, щоб не знав, або не чув про сивиреного духовника, великого інтелектуала, гарячого українського патріота та добродія студіюючої молоді Всесв. о. Василя Лабу. Кому з нас із Львові не доводилося бачити його аскетичну постать оцього Дуже з тонкою згіпченим, що в двоє під пахою посіпав до св. Юра до Великого Митрополита Андрея на нараду, чи то до св. Юра до одної із всіх категорій своїх вихованків, від дітей школи аж до III-ій Державній Учительській Семінарії аж до університетських студентів Богословської Академії. Вся ця студіююча громада любила свого духовника — професора, він вмів підійти до психіки кожного із тих груп. Він все вмів знайти ключ до душі дитини, середньошкільника, або противника високим науковим стилем до академіка. О. д-р Лаба не мав у своїй течці писаних викладів, чи книжок, бо він мав усі виклади у своїй голові. Всіх студентів знав по прізвищу і імені та й ще звідкіля він. Вимкова пам'ять виробила о. д-рові Лабі марку „ходячої енциклопедії".

Ювілят народився в заможній селянській сім'ї в Бертишеві, пов. Бібрка в 1887 р. Народну і середню освіту дістав у Львові. Після іспиту зрілости з відзначенням у 1906 р. відбув богословські студії у Львові, Інсбруці, Відні та філософічні у Фрибурзі (Швайцарія). Студії покінчив з титулом доктора теології на університеті у Відні 1914 року. Священичі свячення одержав з рук Митрополита Андрея 1912 року. Після рукоположення на священика о. Лаба займав різні душпастирські й виховно-учительські посади. В листопаді 1918 року попав ... як польовий капелян, де перебував до травня 1919 року. Звільнений з полону став головним духовником Галицької Армії та рівночасно Генеральним Вікарієм Кам'янець - подільської Епархії (1919 - 1920).

О. д-р Лаба пережив глибоко трагедію упадку своєї держави, однак не заломився, і, повернувши до Львова, став виховником молодого покоління, якому вщіплював любов до своєї Церкви та свого народу, будучи живим приміром невсипущої праці для тих своїх ідеалів. Від 1921 року став викладати на Богословському Виділі Духовної Семінарії, сповняв теж і функції віце-ректора, з'єднавши собі загальну любов серед питомців своєю лагідністю, і рівночасно великий респект, бо ніхто не відважився зробити чимнебудь прикрість тій „ходячій доброті". Педагогічна праця на Богословському Виділі, який від 1928 року був перетворений Митр. Андреєм Шептицьким у Богословську Академію, дала нагоду о. д-рові Лабі працювати науково й овочем тієї наукової праці є підручники „Герменевтики" та три томи „Патрології". Крім того писав він теж дрібніші розвідки для журналів та часописів.

За свою наукову працю о. д-р Василь Лаба став звичайним професором Богословської Академії, та був кількакратно деканом Теологічного факультету. В обидвох наших Митрополитів, Митрополита Андрея та теперішнього Митрополита Йосифа Сліпого, о. д-р Лаба тішився все великою повагою і майже ні одна важна справа не була рішена ні в Академії ні в Консисторії, щоб не вислухано його розумної думки. Митрополит Андрей іменував о. д-ра Лабу в 1932 році Соборним крилошанином, і часто передавав йому управу цілої Архидієцезії, назначуючи його Генеральним Вікарієм на той час.

О. д-р Лаба довгі роки провадив в Консисторії супружі справи, але його вужчою спеціяльністю були біблійні науки. Він посідає досконале знання єврейської, арамейської та грецької мов і клясичної латини. Не від речі буде згадати, що о. д-р Лаба перфектно володіє майже всіми модерними мовами, додавши вже після II-гої світової війни ще одну, а саме голляндську, яку

(Закінчення на стор. 3-ій)

Євген Онацький

ШЛЯХОМ НА РОТТЕРДАМ

(До 20-ліття трагічної смерти сл. п. полк. Є. Коновальця)

(3)

„Був тоді такий факт: Полуведько, бачачи поведінку Норберта, вже впередодні мого виїзду з Норбертом із Фінляндії до Болотівки, серед хвилювання й нерішучости підкав мені перестрогу:

— Я противлюсь тому, щоб ви виправлялись разом із Норбертом в безлюдну лісову гущу. Він кремезний, не то що ви. А що буде, як він вас силою забере з собою, бо хто знає, хто знає, що собою являє Норберт?

„Запитаний про докази недовір'я, не міг Полуведько їх уточнити, і ми могли лише ствердити „хлоп'ячість" Норберта, його задерикувату незрівноваженість, а тому якраз і конечність дати йому доброго супровідника в незвичайну путь. Така була, зрештою, ясна директива полк. Є. К. й я перед ним, завдання виконав. Виконав так, що навіть непрактичний в такому марші Норберт не міг зблудити. І мої сумніви й недовір'я до Норберта стали окреслюватись після того, коли він, щоб „понюхати" очкуриками (прикордонній сторожі).

„Після того, як удалось нам із ним порозумітися, і з того, що мені при пересухуванні вдалось дізнатися від фінляндських поліцаїв, прийшов я до переконання, що Норберт, в останній хвилі свого очкурення, настрашившись небезпек дороги, рішив завернути й піти іншим шляхом, „поставлений йому в перспективі" інженером чи то полк. Є. К.

І я, і Полуведько вирішили, що Норберт дав себе зловити очкуриникам добровільно, а не попав сліпим припадком.

„Норбертові ми цього не говорили, але він завважив наше обурення й підозріння. На це — зовсім відмінився від того бундючного, яким був перед виправою, він став скромним і слухняним, аж диво. Можна було наглядно бачити, що людина пережила духову скруту. Тут були на лице факти, а не захлистування високопарними словами. Словом, я в душі „простив" Норбертову трусість, а зрештою — нічого було робити. Я мусів разом із ним залишити Фінляндію і перенісся до Пустійки (Естонії — Є. О.). В порозумінні з полк. Є. К. спляную я переправу іншу, яка й відбулась.

„Зазначую, що другої переправи, її ризиковности Норберт не передбачав, і коли почув мій проєкт, був переляканий. Щоправда, той проєкт був висунув полк. Є. К., але тільки, як пізніше дезидерійом, якого не вдасться сповнити, бо совєтчики не дадуть візи. Та коли явилась нагода, з огляду на одноразову „оказію", я її прийняв і здійснив.

Знов більше як два тижні жив я в готелі в одній кімнаті з Норбертом. Мабуть, настороженний моїм невдоволенням з його поведінки й недовір'ям, він так поводився, що затер усі сліди мого недовір'я.

„В якому він був тоді зовнішньо духовому наставленні свідчить його послідній лист, писаний до мене в момент перед від'їздом. Ніхто не може з того листа вичитати хитрості чи нещирости.

Дальше листування

Вертаючись отже до листування Вельмуда, яке в багатьох пунктах доповнює й виясняє нам факти, що про них писав полк. Ром. Сушко, — а найголовніше виясняє нам, чому п. Р. Сушко не мав успіху в полк. Є. К., коли висловлював перед ним свої сумніви щодо особи Вельмуда: цей останній дбав про те, щоб полк. Є. К. зберігав собі й надалі про нього найкращу думку.

Після листа з 23 липня, який ми подали в своєму місці, в листуванні між Вельмудом і полк. Є. К. постає перерва: відбувається перша спроба переходу совєтського кордону, що закінчилася, як ми вже знаємо з свідчення полк. Р. Сушка, затриманням Вельмуда ще на фінляндській території.

В цій справі Вельмуд пише до полк. Є. К. дня 22 серпня 1936 р.:

„Дорогий п. Полковнику!

Пробачте, що довго не писав. Закінчую для вас великий звіт про обставини затримання та балачки під час уз'язнення. Його вам передасть Господар під час особистого побачення. Поштою не слід пересилати.

Але зараз усі думки навколо одного — як здійснити задумане, як пуститися в мандрівку. Згадуючи свої балачки з вами, наповнюють, часом, просто відчаєм, бо бачу, що під теперішню пору ви теж обмежені в засобах моєї переправи.

Сам я на чужині ще більше безпорадний, і всі надії покладаю виключно на вас.

Господар запропонував мені вже напевно відомий В/проєкт. Він дорівнюється тому, щоб самому лізти до дідька в пекло. Дуже добре здаю собі справу із значення моєї подорожі туди для всієї організації в цілому. Тому, якщо ви не маєте чогось іншого, я згоджуюся на проєкт Господаря. Прошу лише, настирливо прошу, допомогти мені дістатись. Нетерплячка з години на годину, з дня на день, буквально, ваших вказівок. Непотрібно багато писати. Сподіваюся, що ви зрозумієте той стан, в якому перебуваю, як сподіваюся, що ви знайдете потрібну розв'язку. Чекаю на в/лист".

28 серпня він знову писав до полк. Є. К.:

„П-не П-ку:

Сьогодні минуло два тижні, як мене звільнено з арешту. Весь цей час нетерпляче чекаю на ваш лист. Перебуваю в стані великого напруження. Переслідує лише одна думка, як і с цілком ясним, що мушу за всяку ціну дістатись, до дому. Цього вимагають інтереси організації, це с досить очевидним, само собою зрозумілим, щоб треба було якось це доводити або обґрунтовувати. Але так само ясно мені, що успішно провести свою мандрівку без вас не можу. За останні часи до мене приходить думка на свій риск, страх і (СССР, — Є. О.). Це єдине, що я сам без вашої допомоги можу зробити. Але я гоню ці думки від себе, будучи переконаним, що з вашою допомогою винайду інший шлях.

Таким конкретним, реальним шляхом уважаю пропозицію Г-ря. Нагадую собі вашу розмову зо мною, коли ви, жартуючи (це було в Відні), пропонували мені подорож, пляновану тепер Г-рем. Чим більше над цим думаю, тим більше цей Г-рський проєкт мені видається здійснимим, хоча має в собі багато небезпек, ризика. Але, власне кажучи, всі мої мандрівки за останній рік, то суцільний риск. То чому ж не ризикнути тепер, коли так конче, як ще ніколи, потрібна ця моя мандрівка, коли того вимагають інтереси цілости.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

Літературно - Мистецький Ярмарок

13-ий Літературно-Мистецький Ярмарок відбувся 10-го травня і притягнув велику кількість слухачів, заля була повна. Це свідчить про популярність цього жанру культурної розваги, що її систематично організує управа клюбу на чолі з проф. С. Литвиненком. Різноманітну програму виконали артисти з Ню Йорку та з Филаделфії, які виступали у нас уперше, крім п-ні В. Калин, яку вже мали ми приємність бачити раніш. На тому Ярмарку виступали декілька артистів із львівського театру й опери. Пані Є. Дичко-Блавацька і Л. Шашарівська-Чепіль з гумором і належним настроєм прочитали монтаж з Мини Мазайла „Метаморфоза Улі". Пані Є. Шашарівська деклямувала монолог з „Одержимої". Дуже рідко можна почути мелодеклямацію, яку і тепер приємно почути особливо, коли вона є в нових формах та з гарно написаною музикою. Пані В. Левицька дуже добре деклямувала вірш „Жінка" під імпровізацію сина Юрка. Я вважаю, що імпровізація і музична творчість є дві цілком різні речі. В той час, коли творчість вимагає глибокого таланту, знань і високої культури, імпровізацією часто зловживають або займаються люди, які мають лише пальці. Ю. Левицький має здібності до творчости, але, на жаль, вже довгий час займається лише імпровізаціями. Чому? П. В. Бабяк виконав сольо на флейті та грав у тріо „Чорна Хмара" — В. Балтаровича, співала пані Н. Андрусів, партію фортепіяна виконала п-ні Є. Чапельська. Пані Н. Андрусів має гарний, добре „поставлений" голос з легкими „верхами". Співала кольоритну пісню С. Овчарська „Утоптала стежечку". Гарне оповідання Я. Геруса прочитала п-ні Л. Крушельницька, яка має культурну і витриману манеру читання. Яскравим контрастом був виступ п. М. Понеділка, який з гумором прочитав свій вдалий і смачний борщ. Дуже подобався скеч І. Керницького „Перед забавою". Виконували п-ні В. Калин, З. Осінчук і С. Шлех, який мав ролю лише на мить (але встиг показати в цій „галузі" свій досвід).

Вперше у Ню Йорку виступила колишня артистка львівської опери Лідія Черних. Співачка закінчила Київську консерваторію та багато виступала, як концертова солістка та артистка опери. Л. Черних має добру вокальну школу і артистичний досвід, а також здібність до створення музичного образу. Вона виконала „Батьківщину" Китастого, дві арії з опери „Кармен" та „Зозулю" В. Грудина. Дуже оригінально і весело конферували п-ні К. Стецюк та п. І. Кедрин. Всі учасники Ярмарку мали заслужений успіх у публіки, яка тепло їх приймала.

Проф. В. Грудин

Монтклер, Н. Дж.

Концерт Національностей

„Галя Бенефіт Концерт" — одна з культурно-мистецьких імпрез, які влаштовує час до часу Рада Національностей стейту Ню Джерзі, — відбувся вечером 25-го травня ц. р. в авдиторії Учительського Каледжу в Монтклері, Н. Дж.

Завданням Ради Національностей, півофіційної інституції, яку очолює в нашому стейті пані В. П. Гемілтон, є прискорити процес акліматизації новоприбулих національних груп у загально-американській культурній спільноті. Підкреслюємо: акліматизації, а не денаціоналізації. Програма згаданої Ради об'яснює це докладніше: „. . . ми хочемо дати змогу новоприбулим плекати культурні цінності їхніх старих батьківщин та познайомити нас (американців) з ними . . . хочемо допомогти їм вивчити нову для них мову, але не замінити нею мову їх батьків . . .". Наводимо це для інформації всіх тих . . . щирих українців, що вважають плекання українознавства серед нашої молоді доказом нельояльности супроти Америки, а тим самим — зайвим, якщо не небезпечним.

Простора авдиторія (1,000 сидячих місць) була майже виповнена публікою. Приблизно три четверті — американці; решта це представники груп, що їх земляки беруть участь у концерті. На програмках було зазначено, що ціллю концерту є познайомити „американських любителів музики з творами композиторів інших країн". В програму концерту ввійшли твори композиторів загально відомих в західньо - европейському світі. Крім цього кожня національна група продукувала зразки музичної творчости національних композиторів. Виступали Марія Маттеї — сопрано (Словаччина); Душан Ґеорґевіч — тенор (Юґославія); Інґус Нарунс — чельо (Латвія); Маргарет Беренд — скрипка (Мадярщина).

Українську групу репрезентувала відома піяністка п. Дарія Каранович. Крім Брамса і Шопена вона грала деякі твори Барвінського, Лятошинського і Ревуцького. Цікаво підмітити, що присутні на концерті живо оплескували твори саме тих останніх композиторів. Український „музично зорієнтований та заінтересований" публіці твори Ревуцького, Лятошинського та інших „модерністів" (до них дехто зачислює і Н. Нижанківського) — не підходять. Мовляв — їх тяжко зрозуміти. То ж давайте нам „Запорожця за Дунаєм", „Запрягайте хлопці коні" і тп. Об'єктивно треба сказати, що цю думку поділяє і підписаний. То ж легко зрозуміти моє здивування, коли в антракті і після концерту американці прямо облягали нашу піяністку та просили у неї копії нот згаданих композиторів; мовляв „марвелес".

Слід згадати, що п. Каранович не вперше виступає перед американською публікою, саме з творами наших „модерністів", де все ж таки проявляється багатство нашої музичної культури. І не вперше доводиться її заосмотрювати американських любителів музики копіями творів наших композиторів; доводиться їй теж давати інформації про біографічні дані наших музиків. Незвичайно приємно обсервувати цю своєрідну „національно - культурну офензиву.".

У зв'язку з концертом у фоє авдиторії були виставлені зразки народного мистецтва поодиноких національних груп. Український куток, де показано вишивки із Східньої та Західньої України, жіночі народні строї та картини деяких мистців, як С. Гординського, Г. Мазепи, і ін., зорганізовано заходами п. М. Гординської з Верони при співпраці 28-го Відділу Союзу Українок в Нюарку.

Ще декілька слів про Раду Національностей. Вона не має прямого контакту з ніякою нашою організацією чи інституцією. Зв'язки чисто персонального порядку. Прикро ствердити, що досі одинокими інформаторами про східню Европу є росіяни. Наслідком того є включення всієї нашої національної культури під заголовок: „рашен калчир". В останньому часі появилися нові поняття відносно України: „повліш Юкрейн" і „рашин Юкрейн".

Від року в колах Ради Національностей великою популярністю користуються мадяри. Оглядаючи згадану вгорі виставку народніх мистецтв, я прислухувався до інформацій, що їх давали американцям мадяри про свою батьківщину. Слідкуючи за поясненнями на мапі Мадярщини, що висіла в мадярському кутку, — американські гості дізналися про великі кривди заподіяні мадярському народові: 1919 р. половина мадярської території опинилася поза межами мадярської держави; знову ж після останньої світової війни споконвічну частину земель Корони св. Стефана — Карпатську Україну прилучено до . . . Росії. Очевидно, чому ж добродушні американці не мають приняти цього за чисту правду?

Слід було б подумати нашим міродатним чинникам про налагодження зв'язку з Радою Національностей, хоча б і „чисто персонального порядку". Охочих до цього все ж таки слід перестерегти: американці в розмовах часто покликуються на енциклопедії („Брітаніка", або „Американа"); наших джерел, публікованих в 90-ти відсотках в українській мові, вони не знають. Відрадним явищем є те, що згадані енциклопедії можна щораз частіше найти у наших земляків. Можна радіти ще й тим, що в українській пресі періодично появляються статті про неправильні інформації відносно України в американських енциклопедіях. Прикро тільки, що неправильності так і остаються несправленими. Це мабуть тому, що видавці енциклопедій „не хочуть" читати української преси.

Лев Бемко

Пасейк, Н. Дж.

Відзначення роковин смерти полк. Є. Коновальця

Українська громада в Пасейку відзначила 20-ту річницю смерти сл. п. полк. Євгена Коновальця врочистим Святом Героїв, яке за ініціятивою та старанням місцевих Відділів ООЧСУ та ОДВУ відбулося 25-го травня в залі Президент Пеліс. Свято відкрив короткою промовою голова Відділу ООЧСУ п. Ярослав Петеш та попросив присутніх на залі вшанувати пам'ять Героїв однохвилинною мовчанкою. Зчерги виступила мандолінова оркестра місц. Осередку Ю СУМА, яка під орудою п. Ярослава Костишина відіграла вдало дві пісні „ Гомін, гомін по діброві" та „Світить місяць". Треба подивляти хист і енергію п. Костишина, який протягом кількох місяців зумів створити із 27 непосидющих, з нотами зовсім необізнаних дівчаток і хлопців, таку здисципліновану і симпатичну музичну групу. Глибокопродуманий святочний реферат виголосив голова Відділу ОДВК п. Роман Шраменко. Промовець вміло проаналізував ролю українських провідних мужів протягом тисячолітньої історії української нації, зупинився довше на характеристиці особи сл. п. полк. Є. Коновальця. Вкінці підчеркнув ті великі обов'язки та завдання, які тяжать на українській еміграції.

Добре випало скрипкове сольо серенада „Тоселлі", яку відіграв п. Іван Бортник при фортепіяновому супроводі п. Богдана Гірняка. Відома вже пассейській публіці з попередніх виступів п-ні Ліда Грабарчук з притаманною їй майстерністю і глибоким чуттям віддеклямувала вірш О. Олеся „Терновий вінок". Милою точкою програми було сопранове сольо п-ні Марії Гірняк, яка з глибоким сантиментом відспівала при фортепіяновому супроводі п. Б. Гірняка дві пісні „Засумуй трембіто" і „Синя чічка". Пан В. Мочула відчитав вірш О. Грицая „На смерть Вождя", написаний зараз після трагічної смерти пол. Коновальця. На закінчення виступила оркестра Ю СУМА з двома піснями „Гей у лузі" і „Засвистали козаченьки" та відіграла український національний гимн. У загальному треба ствердити, що свято було солідно підготоване, і програма була добре виконана.

С. П.

Милвіл, Н. Дж.

День Української Православної Молоді.

В неділю 8-го червня зелений і гостинний Милвіл в стейтіН. Джерсі, благословенний Господом гарною погодою, привітав гостей із Филаделфії, Честеру, Вільмінґтону та Коствілу, які прибули на Перший Український День Православної молоді, що його організували відділи молоді Мід-Атлентік округи.

Свято почалося Службою Божою, яку відправив на парохіяльному подвір'ю, під старими, величавими дубами Високопреосвященний Владика Митрополит Іоан, в асисті сусідніх оо. І. Савчука, О. Мицика, Т. Форостія та Б. Желехівського. Перед початком Служби Божої зустрів Владику, хлібом і сіллю, голова святочного комітету п. С. Мусій (м.), а з Хрестом настоятель парохії о. прот. В. Коваленко, який вітаючи Владику, просив благословення і молитов для успіху у всіх добрих намірах нашої молоді, щоб батьки були горді за своїх дітей, а діти, щоб свято берегли та помножували те, що збудували їхні батьки в цій прекрасній-другій Батьківщині та все допомагали Матері Україні в боротьбі за її визволення.

Під час Служби Божої Владиці прислуговували чотири хлопчики, а окрасою відправи були три хори: з Филаделфії, під кермою п. С. Бутовського, з Вильмінґтону під кермою С. Ковальчука та з Милвіл, під кермою п. В. Романкова. Після Св. Євангелії Владика виголосив повчальну проповідь, якої вислухали з великою увагою понад чотири сотки людей. В кінці Служби Божої о. настоятель подякував Владиці, отцям, співакам та всім прибулим гостям, оголосив дальшу програму свята та запросив до нас на 40-річний ювілей нашої громади, який ми перші святкуватимемо в Америці, 13-го липня ц. р., та який очолить Владика Митрополит Іоан. На самому кінці Владика посвятив новий процесійний Хрест — дар А. Мудрої. По перекусці на лоні природи, о 2-ій г. п. п. відбувся в Народному Домі великий концерт. До концерту вже зазначених хорів прилучився ще жіночий хор з Котсвілу під кермою Т. Тимінського, танцювальна група дітей з Вилмінґтону та учні Рідної Школи в Милвілі Галя Кудин, Звенислава Цапар та Ніна Дзюба, а також старший парафіянин, добрий деклянматор, п. І. Ковальчук.

Під час концерту виступали з привітами к. мейор міста п. Б. Корсон та комішенер п. Е. Васкар. Попис усіх учасників концерту зробив гарне враження на всіх присутніх, які цілковито заповнили залю Народного Дому. В кінці концерту о. настоятель подякував усім виконавцям та всім відділам за вкладений труд, відзначивши, що найбільше напрацювався відділ-господар, та представив голову святочного комітету С. Мусія, який дістав признання в оплесках. Концерт закінчено відспіванням українського національного гимну всіма присутніми. Після концерту люди гуторили, а дехто в горішній залі під звуки оркестри танцював до пізнього вечора, а діти їздили на каруселі, яка була для них спеціяльно влаштована.

Так пройшов Перший Український День Православної Молоді в Милвілі, Н. Дж. Хочемо, щоб і 40-річчя нашої парохії, яке відзначатимемо 13-го липня ц. р., пройшло незгірше.

С. М. (м.)

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

З ЖИТТЯ НТШ У ЗДА

Доповідь проф. д-ра Юрія Бойка

Користаючи з побуту в ЗДА, проф. д-р Юрій Бойко дав 3-го травня 1958 р. в залі НТШ доповідь на тему: „Російське народництво як джерело ленінізму - сталінізму".

Прелеґента привітав з рамени НТШ проф. д-р Володимир Січинський, представляючи його присутнім та відзначаючи його наукові заслуги.

В своїй доповіді проф. Бойко насвітлив дуже мало розроблене питання, навіть і в західній науці про російське народництво, як джерело ленінізму і сталінізму. Прелеґент відмежував російське народництво від українського. Московські народники виявили в своїй діяльності чимало ідеалізму і самопосвяти в боротьбі проти російського самодержавництва, але разом з тим вони в своєму поступуванні виявили чимало суто національних московських деструктивних рис, в яких можна вбачати ґенетичні первні большевизму.

Російське народництво носило, по словам прелеґента, характер релігійного руху. Ідея соціяльного добровлаштування ставала ідеєю релігійної сили, з безмежною вірою в неї. За цю ідею народники готові були іти на муки і сміливо йшли на смерть. Готовість вмерти за свою правду, готовість боротися до загину — це те, що у всіх народів у різні епохи викликувало захвит і пошану. Це те вартісне загальнолюдське, що ніколи не загубить своєї притягаючої сили. Та у народників це мало свою зворотну сторону. Вони своєю часовою ідеєю підміняли релігійну правду, на місце християнської релеґії творили собі спеціяльне божище, йому поклонялись, а християнство плюгавили; вони ставали монахами і аскетами, але в ім'я земного раю соціяльної справедливости, який вони бачили перед собою як неминучу дійсність, і то обов'язково дійсність уже завтрішнього дня. В ім'я осягнення цього завтра вони були фанатиками і для них не існувало нічого іншого цінного в людськім житті. Крім здійснення їхньої мрії-ідеї, все інше з погордою відкидалося, а не раз і цинічно розтоптувалося: освячені традиції, загально-людські засади моралі, вартості культури, цінність людської думки і людської особистости. Вони у великій мірі служили не конкретному народові і не конкретному реально існуючому суспільству, а своїй мрії про народ і ради цієї мрії не вагалися часто завдавати болючих шкід реальному існуючому народові; у відношенні до цього народу вони готові були стати і, де могли, ставали деспотами.

Народництво слід вбачати вже в другій половині 60-их років в образі Нєчаєвщини. Саме Нєчаєв лишив застрашаючі зразки політичного аморалізму, віри в те, що „Царство Боже" в образі руїнничої революції от-от прийде на землю. Нєчаєв був прототипом „твердокам'яного" большевика.

Народники звертали увагу на російські релігійні секти. Вони надавали особливе значення раціоналістичним сектам, вважаючи сектанський раціоналізм лише переходовою стадією до соціяльно-революційної свідомости. Цю традицію народників підхопив Ленін.

Та особливу ролю в народництві і соціялдемократизмі-большевизмі відіграло „чоловікобожество" російського сектанства.

Суто російська народня релігійна секта — хлистовство, проповідує можливість многократного втілення Бога в людську істоту. Місце єдиного Богочоловіка, істинного Христа, вони заступили довгим рядом чоловікобогів, плекаючи переконання, що людині суджено підноситися на рівень Бога.

Російська духовість знає також ланцюх аналогічних виявів на поверхні „цивілізованого", „культурного" життя. Вже Чернишевський висловлював певність, що прийде час, коли людина скорить собі, цілком і обов'язково, всю зовнішню природу.

У феноменологію „чоловікобожества" глибоко заглянув Достоєвський і з моторошною правдивістю відбив її.

В 1873 р. народник Маліков доводив, що всі люди є богами, а тому повинні відкинути від себе всяке зло, помсту і любити один одного. Як проповідник, він був дуже талановитий і на деякі елементи революційної молоді так сильно вплинув, що це викликало тривогу у провідних колах народників і змусило їх дискутувати з Маліковим. На бік останнього пристав теж один із найчільніших проводирів народництва — Чайкивський.

Прелеґент зазначив далі, підношування людини на рівень божества перетворилося у сталу тенденцію російської соціялістичної думки. „Богобудівництвом" займався М. Горкий. Луначарський — це центральна постать у творенні „соціялістичної релігії", але релігія Луначарського є по-російськи нігілістична. Нігілізм прибирається тут в шати релігійної форми і релігійну форму експресивно спрямовує проти суті кожної релігії.

Те піднесення людини в заміну Бога, яке розвивав Луначарський, є власне найбільш російським потоптанням людини, як індивідууму, бо тут індівідуум до кінця заперечений в ім'я виду, тобто людського роду. Тенденції піднесення людини на місце Бога не заглухли і в пізнішій офіційній ідеології совєтського комунізму.

В дальшому прелеґент насвітлив докладно месіянізм народників і показав зв'язок цього месіянізму з пізнішим большевизмом. Ціль світового панування, проводу „найкращого" народу на землі над усіма іншими, є органічною для російського комунізму, бо випливає органічно з російської ментальности. Всяка спроба зректися ідеї світового панування була б для большевизму грандіозною внутрішньою катастрофою і кожний, хто спробував би стати на цей шлях, був би в очах росіян небезпечним божевільним, якого треба негайно ізолювати від суспільства.

Проф. Січинський подякував прелеґентові за змістову та цікаву доповідь. По доповіді між прелеґентом і присутніми науковцями точилася приятельська розмова та обмін враженнями з наукового життя.

Н. Н.

О. МІТРАТ Д-Р ВАСИЛЬ ЛАБА

(Закінчення зі стор. 2)

вивчив вже після переїзду Духовної Семінарії з Німеччини до Голляндії.

Друга світова війна перервала науково-педагогічну працю о. Лаби. Він був змушений за дозволом Митрополита Андрея залишити рідний Львів, та податися на еміграцію, де якийсь час ніс духову опіку нашим людям на Судетах, а відтак покликаний Апостольським Адміністратором Лемківщини о. Александром Малиновським переїхав до Сянока. В 1941 році переїхав до Львова на свої давні пости. 1943 р., коли почалась формувати Галицька Дивізія, Мітрат Лаба очолив духовну опіку над нашим стрілецтвом і в цій функції, піднесений Митрополитом Андреєм до гідности Мітрата та Генерального Вікарія для військових справ, лишився до закінчення війни.

Кінець війни застав Ювілята в Празі, звідки він переїхав до Німеччини і там на початку 1946 року взявся за організацію Духовної Семінарії. Гіршберґ, приміщення Духовної Семінарії, наповнається сотнею молодих кандидатів духовного стану. Прибитий вислідом війни, вже не молодий Мітрат Лаба, немов відмолоднів, оживився, бо знайшовся в середовищі — для себе дорогім, серед своїх питомців. Це був островець немов рідної Батьківщини. Так звали його ті, що відвідували Духовну Семінарію. Семінарію з Гіршберґу перенесено 1948 р. до Кулємборґу в Голляндії і туди поїхав зі своїми скарбами-студентами та книжками сідоглавий о. Мітрат Лаба. В 1950 році після ліквідації Семінарії в Голляндії, о. Мітрат Лаба переїхав до Канади, щоб тут по своїм силам працювати для Христа та його стада, розсіяного по далеких просторах Альберти та Брітійської Колюмбії. Офіційний пост теперішнього Ювілята тепер — це Генеральний Вікарій Едмонтонського Екзарха, Владики Кир Ніля.

Важко детально охопити в часописній статті такий многогранний життьовий шлях отого непересічного Духовника-патріота. 70 літ свого життя та 46 літ священства — то одно служіння Христові та свойому народові і то в найкращій формі, з найбільшою посвятою, до самозаперечення самого себе. І тому не диво, що українська громада оцінює ту безінтересовну працю. Канадійські наукові установи чільним членом яких є Ювілят, влаштували спільну окрему Наукову Сесію в Едмонтоні 15-го червня ц. р. та бенкет для відзначення його наукової, громадсько-суспільної та релігійної діяльности. До тих святкувань і побажань з нагоди 70-ліття народин та 46-ліття священства приєднуються з найкращими побажаннями для Достойного Ювілята безчисленні ряди Його учениць, учнів, студентів, науковців та приятелів по всьому вільному світі.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, в тим самим і співвласниками 20-ти мільйонового майна організації!

З жалем повідомляємо,
що в суботу, 21-го червня 1958 р.,
згинула трагічною смертю,
враз зі своєю мамою,

✝

д-р мед. ВІРА
ГАЛУЩИНСЬКА
резидент патолог
Rhode Island Hospital в Providence, R. I.
у самому розцвіті свого життя і професійної кар'єри.

Т-ВО УКРАЇНСЬКИХ ЛІКАРІВ
у РОВД АЙЛЕНД

ДРУГИЙ КОМУНІКАТ

Т-ва ПРИЯТЕЛІВ КАПЕЛІ БАНДУРИСТІВ В ДІТРОЙТІ

В першому нашому комунікаті з листопада м. р. подали ми до відома громадянству, що наш задум — вирядити Капелю Бандуристів у вільний світ — увінчався успіхом, що ми за наш рахунок заанґажували для організації тури в Европі Міжнарадне Концертове Бюро в Бельгії, та що воно приступило вже до її реалізації.

Зараз ділимося з нашим громадянством вісткою, що організація тури в головному вже закінчена та що зарезервовано вже найкращі залі в столицях та більших містах країн Европи, в яких лунатиме наша вільна пісня та приєднувати українській справі прихильників та союзників.

Мадрід, Париж, Женева, Льозанна, Цюріх, Рим, 23 міста Німеччини, Амстердам, Роттердам, Утрехт, Гаґа, Брюссель, Льєж, Антверпен, Лондон, Менчестер — це шлях, віримо, побідного культурного походу нашої славної Капелі Бандуристів.

Кожний, хто запізнається з вищеподаною турою Капелі в Европі, здасть собі справу з того, яких великих зусиль і коштів вимагала вона дотепер та скільки ще трудів і коштів вимагатиме вона для її реалізації.

Щоб Капеля не лише об'їхала Европу, але й змогла перейти на постійне концертування, потрібна сума $100,000.

Ми вислали на поодинокі адреси осіб, організацій і церков 50,000 прохань-закликів, прикладаючи громадянству леґітимацію — схвалення піднятого нами діла і заклики найвищих церковних і світських Представників нашої спільноти в Америці і Канаді.

Рівно ж українська преса, без виїмку пітдримує й одобрює цей пллян.

Теперішня пора, коли по всьому світі відбуваються посилені роз'їзди всіляких совєтських мистецьких груп, вимагає від нас збільшеної й успішної протиакції, а впарі з цим і відповідних на це фондів.

Визнаючи слушну засаду, що кожна установа, яка отримує від громадянства пожертви на таку, чи іншу ціль, має складати прилюдний звіт з приходів і витрат, подаємо нижче перший наш фінансовий звіт по 30. 4. 1958. р.

ПРИБУТКИ:

Остача з попередньої тури		$ 2,215.26	
Прибуло зі збірки		17,100.83*)	
Дохід зі значків		1,873.40	$ 21,189.49
З позичок			3,802.24
Разом:			$ 24,991.73

ВИДАТКИ:

Адміністрація		$ 2,337.20	
Кошти збірки:			
друки	2,298.14		
коверти і поштові марки	3,957.46		
подорожі	491.50		
відсотки	417.70		
преса	577.15		
Різні	311.50	8,053.45	
Організація тури в Америці		1,248.57	
Організація тури в Европі		9,575.00	$ 21,214.22
Готівкою надвишка			$ 3,777.51

*) 4727 осіб безпосередньо і через збирачів	$ 11,591.08
110 організацій від себе і зі збірок	4,718.36
17 укр. правосл. і 2 катол. церкви	791.39
Разом збірка	$ 17,100.83

Тому що ми мусимо негайно вислати до Европи дальших $4,000.00, ми не можемо ще сплатити позичок. Їх сплатимо з дальших пожертв.

Подаємо ці цифри до відома української громади в почутті обов'язку і великої відповідальности за розпочате, всіми схвалене діло.

Коли зважимо, що громадянство склало таку поважну суму, не знаючи ще про пророблену велику підготовчу працю для реалізації тури, то ми певні, що решта потрібних фондів буде своєчасно зібрана.

Для цієї цілі цим започатковуємо посилену кампанію за придбання потрібних ще фондів.

На днях отримали ми вістку, що в Аделаїді (Австралія) з власної ініціятиви зорганізовано Товариство Прихильників Капелі Бандуристів на Південну Австралію, з метою придбання фондів на поїздку Капелі по вільному світі.

Виїзд Капелі у вільний світ лежить в руках всього українського зорганізованого громадянства.

Дітройт, у травні 1958 р.

Управа Т-ва Приятелів Капелі Бандуристів

Friends of the Ukrainian Bandurist Chorus
P.O. Box 119, Hamtramck Br., Detroit 12, Mich., U.S.A.

Щораз більше стейтів погоджується на федеральну допомогу безробітним

Вашинґтон. — Коли Конґрес ухвалював законопроєкт про федеральні фонди на 50-відсоткове продовження періоду допомоги для безробітних, тоді передбачували, що тільки кілька стейтів схоче користати з федеральних фондів, які треба буде пізніше звернути федеральній скарбниці. Та це передбачення не здійснилося, бо вже губернатори 9-ох стейтів погодилися користати з федеральних фондів на продовження допомоги для безробітних на 50 відсотків довше, як досі. Досі просили про федеральну допомогу вже такі стейти: Мишиґен, Ню Йорк, Пенсилвенія, Індіяна, Алабама, Ровд Айленд, Мериленд, Аркенсо і Делевар. Стейти Коннектикат і Вискансін виплачують продовжену допомогу з своїх власних фондів, а губернатори Західньої Вірджінії і Каліфорнії мають незабаром звернутися з просьбою про видання їм федеральних фондів на допомогу для безробітних впродовж довшого часу. (Закон передбачає, що федеральні фонди на продовження терміну допомоги видається тільки тим стейтам, які цього бажають). Можливо, що ще деякі стейти проситимуть про федеральні фонди на допомогу своїм безробітним.

Найвищий Суд обмежує права ветеранів на працю

Вашинґтон. — Найвищий Суд вирішив, що згідно з законом працедавець не є змушений прийняти військового ветерана на працю в такій позиції, яку він був би міг осягнути, коли б не був служив у військовій службі. Таке становище зайняло 7 суддів Найвищого Суду ЗДА, а тільки два судді Вільям О. Даґлас і Гюґо Л. Блек були проти такого рішення. Це вирішення суду запало у зв'язку зі справою Генрі Т. МекКінні, який перед покликанням до військової служби працював в залізничній лінії Міссурі-Тексас-Кензас. Після відбуття військової служби МекКінні вимагав кращої праці, ніж йому пропонувала дирекція залізничної лінії. Суддя Франкфуртер заявив, що ветеран після відбуття військової служби не може вимагати кращого становища, яке його мав перед покликанням до війська.

Сенатська комісія підтримує пропозицію про заснування 2-го світового банку

Вашинґтон. — Сенатська Банкова Комісія прийняла резолюцію, якою підтримує пропозицію про заснування другого світового банку, який був би допоміжним до Світового Банку, і який використовував би закордонні валюти для допомоги недорозвиненим країнам, або тим державам, які потребують капіталів. Резолюцію в цій справі поставив демократичний сенатор з Оклагоми А. С. Майк Монроні, який плянує давати допомогу закордонним країнам через Міжнародне Товариство для Розвитку, яке складалося б із 67-ох країн, які є членами Світового Банку. Резолюцію сенатора Монроні підтримують департамент скарбу і державний департамент. На 15 членів Сенатської Банкової Комісії 12 сенаторів голосувало за, а проти були тільки три республіканські сенатори Гомер Е. Кейпгардт, Джан В. Брікер і Гленн Билл. Треба знайти фінанси на довготермінові низько опроцентовані позички тим країнам, які не можуть користати з позичок Світового Банку.

Нассер деклярує Гаммершилдові готовість співпраці

Каїро. — Президент З'єдиненої Арабської Республіки Гамаль Абдель Нассер запропонував під час чотирогодинної конференції з генеральним секретарем Об'єднаних Націй, Даґом Гаммершилдом в понеділок 23 червня ц. р. в Каїро, що він, Нассер, візьметься за посередництво разом із Гаммершилдом, щоб завести сподій в Ливані. Нассер — інформують закордонні обсерватори в Каїро — поставив дві передумови, а саме, що Ливан мусить виректись своїх закидів проти Арабської Республіки, наче б це вона була винувата в громадянській війні в Ливані, та щоб ливанський уряд не карав теперішніх партизанів і членів опозиції за їх діла, коли в краю настане спокій. Гаммершилд мав би — здогадуються кореспонденти — з свого боку співпрацювати в тому напрямку, щоб теперішній президент Ливану Каміль Шамун відмовився кандидувати вдруге на президента, та щоб створено такий новий уряд в Ливані, який був би сприйнятливий для ливанської опозиції. Невідомо, чи Ливан погодиться відкликати свою скаргу з Об'єднаних Націй проти Арабської Республіки, як також невідомо, чи єгипетський президент може диктувати ливанським лідерам опозиції і їхнім „приватним арміям", — піддають в сумнів реальність цієї пропозиції чужинні обсерватори.

Вон Когорн бачить в СССР потенціяльний ринок для американських товарів

Ню Йорк. — Президент фірми Вон Когорн, Генрі Вон Когорн недавно вернувся з Москви і на летовищі заявив журналістам, що СССР може бути основним ринком збуту для американських фірм, які продають консумпційні товари, якщо б американський уряд погодився дозволяти на експорт до комуністичних держав. Генрі Вон Когорн заявив, що він минулого тижня заключив контракт у Москві про доставу „машин і всього потрібного" для побудови там фабрики, яка продукувала б синтетичні фіброві продукти. Президент корпорації Вон Когорн страшив американців, що американські фірми матимуть конкуренцію збоку европейських фірм, які вже стоять в черзі, щоб робити бизнеси з СССР, і які не мають урядового обмеження на експорт. Генрі Вон Когорн підписав контракт на кільканадцять мільйонів долярів, які йому СССР виплатить в долярах зараз після того, як будуть привезені машини до Москви. Ця фабрика для продукції синтетичної фібри буде готова до двох років.

НІКСОН ПРИЙНЯВ ДАРУНОК ІЗ ПОДЯКОЮ І ДОТЕПОМ

Ровн Мавнтейн, Теннессі. — Віце-президент Річард М. Ніксон із дружиною був почесним гостем на відкриттю Роделендрового Фестивалю і там йому передали дарунки, які він прийняв із подякою та дотепною заввагою, що, можливо, не матиме жадних клопотів внаслідок прийняття таких подарунків, як стейтовий прапор та кілька книжок про місцевий фолкльор.

ФІЛІППІНИ ДІСТАЛИ $125,000,000 ПОЗИЧКИ

Вашинґтон. — Філіппінський президент Карльос П. Ґарсія звиджує тепер ЗДА з тим задоволенням, що йому вдалося осягнути ціль своєї поїздки до цієї країни. Правда, він хотів дістати аж $350 мільйонів позики на розбудову економіки Філіппін, але дістав тільки $125 мільйонів. Та й це допоможе Філіппінам стати менше залежними від імпорту, збільшаючи свою продукцію та зрівноважуючи свій торговельний балянс.

ВІЙСЬКОВІ ОБСЕРВАТОРИ ОН В ЛИВАНІ ДІСТАНУТЬ ЛІТАКИ

Бейрут. — Військові обсерватори Об'єднаних Націй, які мають стежити, чи через сирійський кордон не пливе до Ливану зброя і чи не переходять його озброєні ватаги, прийшли до переконання, що вони не всилі виконати без закиду свою місію, якщо не матимуть до свого розпорядження літаків задля інспекції з повітря. Тому вони звернулись з своєю просьбою через Генеральний Секретаріят ОН до Швеції, щоб вона прислала 4 двоособові літаки, і до ЗДА — за двома гелікоптерами. Інспекція летунством важлива особливо в гористому прикордонному терені Бекаа, який простягається аж по середній Ливан та який довгий на 75 миль і широкий на 5 до 9 миль. Півтори місяця тому саме в тому районі спалахнули партизантські виступи проти ливанського уряду. Партизанським ватажком у тому районі є Сабрі Гамаді й він виконує владу над поважною частиною території Ливану, — що зрештою сама не велика, бо займає простір половини стейту Ню Джерзі. Військовим обсерваторам в Бейруті опозиційні ливанські діячі відраджували пускатися в названий терен, густо просякнений партизанським рухом.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 20-ти мільйо нового майна організації!

КАТАЛОГ

КНИЖОК КНИГАРНІ „СВОБОДИ"

83 GRAND STREET JERSEY CITY 3, N. J.

Належність за книжки просимо слати тільки чеками, або поштовими переказами

(2)

Качуровський І.: **Шлях невідомого**	1.00
Керницький І.: **Перелетні птахи** — веселі історії	1.50
Герой передмістя — гумор. повість	2.25
Керч О.: **Альбатроси** — роман	2.00
К. І.: **Мала історія України**	0.15
Кібзей Д-р.: **Український лікар**	6.00
Клен Ю.: **Попіл імперій**	3.65
Коваленко Л.: **Рік 2245** (роман-утопія)	2.25
В часі і просторі — п'єса	2.00
Ковальська М.: **Ганна, роман**	0.90
Королів-Старий В.: **Чмелик**	3.75
Згадка про мою смерть	2.00
Коренець О.: **Зшиток малого монґола**	0.60
Косаренка-Косаревич В.: **Московський сфінкс**	6.00
Коцюбинський М.: **Твори в двох томах**	9.00
Крип'якевич-Дольницький: **Нова історія України**	3.50
Крупницький Б.: **Гетьман Пилип Орлик**	0.80
Куліш М.: **Твори**	3.50
Курдидик А.: **Етюди (мініятури)**	1.50
Левіцька-Холодна: **Шлях велетня** — розповідь про життя Тараса Шевченка	3.50
Лепкий Б.: **Мазепа, повість** бр. 2.50 опр.	3.00
Крутіж	0.70
Під тихий вечір	1.95
Писання, І, ІІ	5.00
Липа Ю.: **Призначення України**	1.50
Лотоцький А.: **Княжа слава**	1.00
Любомирський С.: **Жорстокі світанки, роман, 2 томи**	2.00
Між славою і смертю 3 т.	2.40
Під молотом війни — 4 т.	8.00
Мандрівка по головних містах земель України — гра для українського юнацтва	2.90
Маланюк Є.: **Поезії** бр. 2.50 опр.	3.00
Марґолин А.: **Державний устрій Спол. Штатів Аме-ки**	1.50
Мірчук П.: **Українська Повстанська Армія**	3.00
В німецьких млинах смерти	2.00
Мишуга Л. і Драган А.: **Українці у вільному світі**	2.00
Мудрик М. А.: **Світанки і сумерки**	1.00
Нагаєвський І. о.: **Тернистим шляхом, спогади священика про Березу**	1.75
Назарук О.: **Роксоляна,** іст. повість	2.50
Наш Львів — Ювіл. збірник під ред. Л. Лепкого	3.00
Не забули спом'янути — памяткова книжка з нагоди відкриття памятника Т. Шевченка	0.50
Неприцький-Грановський Ол.: **Іскри віри**	1.50
Осінні узори	1.50
Обірвані струни: антологія поезії бр. 3.00, опр.	3.50
Олесь Ол.: **Чужиною** — поезії	0.50
З журбою радість обнялася — поезії	1.00
Онацький Є.: **У Вічному Місті,** спогади	4.00
Островерха М.: **Гомін з далека** — нариси	1.00
Обніжками на битий шлях 1921-1926	1.50
Без докору, міркування на мист. теми	0.75

(Продовження буде)

Замовлення враз з належитістю слати на адресу:
"SVOBODA", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

Посмертні Згадки

ЯКІВ ЕВАНІК, член 219 Відд. УНСоюзу в Нюарку, Н. Дж., помер 17-го червня 1958 р. Покійний народився 1888 р. в селі Ісаї, пов. Турка, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Софію, сина Василя, доньки Анну, Марію і Розу та 8 внуків. — В. Н. П!

М. Юров, секр.

ВАСИЛЬ СТЕФУНЬКО, член Т-ва ім. М. Шашкевича, Від. 94 УНСоюзу в Гемтремку, Миш., помер 17-го травня 1958 р., на 66 році життя. Покійний народ. в с. Залуква, пов. Станиславів, Зах. Україна. Покійний самітній полишив у смутку сестрінку Параскевію Єрис, приятелів Савчуків та знайомих. Похорон відбувся 22-го травня, при участі Родини, Знайомих та Членів Т-ва, з пох. заведення на цвинтар Mt. Olivet. — В. Н. П!

А. Киба, рек. секр.

РОЗШУКИ

ГАЛИНУ БЕСАГУ, з роду Іванусин, з Любачівського району, с. Грушів, пошукує Анна Іванусин, за чоловіком Палета з Конопиниці, пов. Зимна Вода, Постолитівський район, Львівська область. Прошу писати на адресу:
P. MURSKY
11606 — 95th Street
Edmonton, Alberta, Canada

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ГАРТФОРД, Конн. — Управа Б-ва св. І. Хрестителя, Від. 277, подає до відома, що Місячні загальні збори відбудуться в п'ятницю, 27-го червня 1958 р., о год. 7-ій веч., у домівці Укр. Амер. Горож. Клюбу — 53 Вітморе вул. Делеґати із Конвенції УНСоюзу здадуть звіт. Фін. секретар роздаватиме чеки-дивіденди. До вирішення є важливі справи, тому просимо членів прибути на збори. — Управа.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Управа Відд. 194, подає до відома всім членам, що чергові Квартальні збори відбудуться в суботу, 28 червня 1958 р., о год. 6-ій веч., в домівці УНДому при 140 — 2-га Еве. На порядку нарад, крім звітів, буде також звідомлення делеґатів із Конвенції УНСоюзу. Проситься загал членства прибути на збори. — Управа.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників

ТАРЗАН, ч. 4081. Дитячі ясла!?

Стурбований думкою, що молодий Джім Кейсі може задумати вбивство, Тарзан повернувся, щоб допомогти дядькові Томові, який нічого не підозрівав.

Тим часом обидва Кейсі відкрили місце, де паслися ґорилі. — Добре місце, — сказав Джім. — Чекайте, подивіться!

Там, крізь кущі, видно було двох ґорилят, які гралися на сонці!